

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprava 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglaš
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

„JUTRA“

Zločin najnižkotnejših izdajalcev

K NAJNOVEJSI AKCIJI FRANKOVSKIH EMIGRANTOV.

V vseh dobah in pri vseh narodih najdemo izdajalce, da si bili motivi njihovega izdajalstva čisto zelo različni. Začetnik ni niti Grk Efiat, saj so nam ohranjena sporočila o izdaji celo v skromnih zgodovinskih sporočilih starih Asircev, Babiloncev in Egipčanov. Kakor pa so bili različni ljudje, ki so postali izdajalci, tako so bili vedno različni tudi njihovi nagibi. Poznamo idealne nagibe, ki so ustvarili velika zgodovinska dela, poznamo pa tudi najbolj odvratne, ki jih je obsodil ves svet. K tem izdajalcem najbolj odvratnih nagibov spadajo tudi hrvaški frankovci, ki so rovarili proti Jugoslaviji že tedaj, ko se je šele ustanavljala, so jo rušili potem, ko je bila ustanovljena in so prav te dni dosegli s svojo emigracijo višek vsega, kar mora doseči izdajstvo najgrše branže. Stopili so v službo najhujših sovražnikov ne le naše skupne države, temveč tudi našega naroda brez razlike imena. Stopili so v službo italijanskih imperialistov, madžarskih revizionistov in bolgarskih makedonstvujočih, ki streme vsi po enem in istem cilju, da bi razbili našo svobodo in zaslužili Srbe, Hrvate in Slovence.

Samo udinganje tem sovražnikom naše svobode pa jim ni zadostovalo in ni jim zadostovalo golo hujškanje potom govornice in pisane besede. Prav tako jim niso zadostovali zločinski atentati na nedolžne železniške potnike, na postreške in druge državljane in njihovo imetje. Šli so še korak dalje, poslužili so se metod makedonstvujočih in so z orožjem v roki vdrli v lastno domovino, da bi morili in zbegali še mirno in razsodno prebivalstvo. Njihovi nameni, zanetiti v naši državi vstajo se sicer niso posrečili, ker se je pokazalo, da jih obsojajo vsi naši državljani do zadnje in najbolj pozabljene gorske vasice v Liki in v Dalmaciji, dali pa so povod tatarskim vestem, ki so jih s pomočjo njihove agencije »Grič« na Dunaju napihovali italijanski, madžarski, bolgarski in še nekateri drugi bulvarski listi.

Da pa ta akcija zločinskih izmečkov ni v bistvu njihovo delo, temveč so le plačani najemniki tujih interesov, nam dokazujejo že izjave raznih Italijanov v zadnjih mesecih. Spominjamo se besed Esia Garibaldija, ki je dejal svojim četašem, naj bodo pripravljeni, da osvoje na svojo roko vzhodno obalo Jadrana. Spominjamo se besed madžarskih učiteljev v Zalaegerszegu, da se bodo lahko kmalu vrnili v Prekmurje in Medmurje

in napovedovanj Vanče Mihajlovega. Zločinci z Velebita so samo slepo orodje omenjenih tujcev. Toda izdali so se tudi sami. V Italijo pobegli gospiški odvetnik Andrija Artuković je pregovarjal ljudi za svojo akcijo z besedami: »V tujini imamo polno ljudi, ki pripravljajo v Jugoslaviji vstajo in jo bodo pripravili čim jim bomo namignili. Iz Italije bomo dobili orožje in vse drugo, kar nam bo za vstajo potrebno. Pripravljena je Italija, pripravljena Albanija, Bolgarija in Madžarska. Kadar se bo pričelo na eni, se bo na vseh straneh. Glavni napad bo na bolgarski meji, ker namerava Italija anektirati Macedonijo in jo izročiti deloma tudi Albaniji. Macedonija bi bila anektirana pod protektoratom Italije, a za Bolgarijo. Madžarska bi dobila svobodno cono na Reki, od Romunije pa Sedmograško. Italijanska vojska more priti v 24 urah na Velebit in s svojo morarico blokirati vso Dalmacijo, potem je vsa stvar rešena.«

Še bolj kakor vse navedeno in citirane besede pa govori za najpoglejše izdajstvo frankovske emigracije dejstvo, da je bilo orožje vpadnikov prineseno iz Italije, da so vpadniki sami prišli iz Italije, da so njihove pelerine italijanskega izvora, da so aluminijaste čutarice, ki so jih nosili, slične onim italijanske vojske in da so istočasno z njimi hoteli prekorati mejo tudi zločinci z Madžarske in Bolgarije. Na madžarski meji ob Dravi sta bila storjena dva poizkusa, na bolgarski jih je pa bilo v teku enega meseca kar devet.

Po vsem tem mora postati vsakomur jasno, da spadajo ti izdajalci v vrsto onih, ki jih moramo najnižje kvalificirati, v vrsto moralno do skrajnosti propadlih tipov, ki ne poznajo nobenega idealizma več in nastopajo prav tako proti interesom države, kakor svojih najbližjih rojakov. Tajnik idrijskega fašija je jasno povedal, kaj hočejo fašisti, in isto je povedal ravnatelj Zrinyi v Zalaegerszegu glede Prekmurja in Medmurja. O aspiracijah fašistov na hrvaško Primorje in na Dalmacijo niti ni treba govoriti. Frankovski emigranti in vpadniki dejajo tedaj za razdelitev lastnega hrvaškega ozemlja med Italijo in Madžarsko! V trenutku, ko z ogorčenjem obsoja vsa Jugoslavija to zločinsko akcijo, jo moramo zlasti mi Slovenci obsoditi še bolj kakor vsi drugi. Kajti ti zločinski tipi trgulejo tudi z našo zemljo in našo usodo!

Smernice nove romunske vlade

KABINET DR. MANIUJA. — KURZ NOTRANJE POLITIKE. — VPRAŠANJA ZUNANJE POLITIKE.

BUKAREŠTA, 21. oktobra. Včeraj popoldne je nova vlada dr. Maniuja prisegla. Vlada je v glavnem nespremenjena in ima isti izgled, kakor prejšnja. Ministrski predsednik je dr. Maniu, ministrski podpredsenik Mironescu, ki je zaradi slabega zdravja odklonil, da bi prevzel kak resor, zunanji minister Titulescu, notranji minister Mihalake, finančni minister Madgearu in trgovinski minister Lugosiannu. Titulescu bo ostal do jutri v Sinaji. Danes bo prevzel svoje agende v zunanjem ministrstvu in bo ob tej priliki podal obširen ekspozé o zunanji politiki. Splošno se misli, da ne bo mogel v vprašanju rusko-romunskih pogajanj izvajati svoje politike, ker je politiko, ki jo je izvajala vlada Vajde Voevoda, izdelal sam šef stranke dr.

Maniu. Pričakuje se še, da bo vlada dr. Maniuja sprejela predloge finančnega odbora Društva narodov in da bo v splošnem sodelovala z Društvom narodov. Imenovanje dr. Maniuja za predsednika vlade pomenja absolutno popoln sporazum med krono in kmečko stranko, kar se naglašja tudi v poluradnih poročilih. To pa tem bolj, ker je sam šef kmečke stranke prevzel vodstvo vlade. Kar se tiče zunanje politike, se bo nadaljevala politika, ki jo je l. 1929. inavguriral dr. Maniu po podpisu Briand-Kelloggovega pakta.

KONEC BOJKOTA V INDIJI.

BOMBAY, 21. oktobra. Indijski nacionalisti so sklenili prenehati z bojkotom angleškega tekstilnega blaga. Do tega koraka je prišlo na podlagi sporazuma med angleškimi in indijskimi tovarnarji.

Viljem se pripravlja na vrnitev

NEPRESTANE KONFERENCE V DOORNU. POTNE PRIPRAVE BIVŠEGA CESARJA. SPREMEMBA NEMŠKE USTAVE IN OBNOVITEV MONARHIJE.

LONDON, 21. oktobra. »Manchester Guardian« poroča iz Doorna, da razvija tamkaj živeči bivši nemški cesar Viljem nenavadno politično delavnost. Vsak dan sprejema Viljem celo vrsto političnih osebnosti iz rajha, od koder jih vedno več roma k njemu v Doorn. Kakor doznava poročevalec lista, je nizozemska vlada zaradi tega v velikih skrbeh. V Haagu se baje že pripravljajo na

posebne odredbe, ki naj preprečijo eventualna iznenadenja, ki ne bi bila ljuba. Iz Viljemove okolice se doznava, da se pripravlja bivši cesar zelo resno in naglo za vrnitev v Nemčijo. Teren je že tako pripravljen, da bo v novembru izvedena sprememba ustave in se bodo Hohenzollernci spomlad žé lahko vrnili na nemški prestol.

Napredovanje demokratov v USA

VEDNO BOLJŠI IZGLEDI ROOSEVELTA. — DEPRESIJE NI KRIVA EVROPA, AMPAK POLITIKA HOOVERJEVE VLADE.

NEWYORK, 21. oktobra. Volilne šanse demokratskega kandidata Roosevelta stalno naraščajo. Pridružil se mu je tudi voditelj neodvisnih republikancev senator La Follete, ki je izjavil, da bi ponovna izvolitev Hooverja preprečila in onemogočila vse napredne mere, za katere se liberalni republikanci zanimajo. Roosevelt pa je med tem pokazal voljo tudi za sodelovanje z liberalnimi republikanci. Kakor je znano, je pristopil na Roose-

veltovo stran pred dnevi tudi republikanski senator Morris.

PITTSBURG, 21. oktobra. Roosevelt je imel govor v katerem je napadel finančno politiko vlade in je med drugim rekel: »Če se bo ta politika nadaljevala do konca proračunskega leta, bo znašal državni primanjkljaj točno 1600 milijonov dolarjev. Ni res, da je gospodarska depresija posledica kaosa v Evropi, temveč je tega izključno kriva zgrešena tarfina in finančna politika vlade.«

Vlada Malypetra

PRAGA, 21. oktobra. Po ostavki predsednika vlade Udržala, ki ima svoj vzrok izključno le v bolezn, je bilo sklenjeno, da vlada tako dolgo ne bo odstopila, dokler ne bo designirani predsednik Malypetr sestavil nove vlade. Računa se, da bo Malypetr še danes sestavil novo vlado in bo stara vlada brez vsakih konzultacij podala ostavko. Malypetr bo takoj nato dobil formalni mandat za sestavo, tako, da bo nova vlada sestavljena že v teku nekaj ur. Predsednik republike Masaryk je trenutno v Lani in se do sestave nove vlade ne bo vrnil v Prago, ker je prepričan, da bo vladna kriza brez vseh težko trenutno rešena.

Konference štirih ne bo

BERLIN, 21. oktobra. Včerajšnji »Berliner Tageblatt« smatra, da je ideja sklicanja konference štirih velesil definitivno propadla. Pričakuje se, da bodo do 14. novembra, ko se bo sestal svet Društva narodov, ukrenjeni koraki, da se vprašanje nemške enakopravnosti glede oborožitve kompromisno uredi; do konkretne rešitve pa dotlej ne bo mogoče priti. Po 14. novembru, ko se bodo našli na skupnem mestu v Ženevi predstavniki velesil, bo prišlo nedvomno do sestanka med njimi in nemškim zunanjim ministrom von Neurathom, verjetno pa je, da tudi z državnim kancelarjem von Papenom, ki se tudi pripravlja na pot v Ženevo. Razen tega bo dal novi francoski varnostni in razorožitveni načrt, ki bo na vsak način objavljen še pred 14. novembrom, nove elemente, na podlagi katerih se bo mogla nadaljevati diskusija z boljšimi izglede na uspeh.

MACDONALDOVA ZMAGA.

LONDON, 21. oktobra. Spodnja zbornica je končala debato o ottawskih pogodbah z glasovanjem, ki je izpadlo s 451 proti 84 glasovom za vlado. Baldwin je naglašal, da pred Ottawa ni bilo mogoče sporazumeti se z ostalim inozemstvom glede trgovinskih pogodb, da pa je sedaj pot za take pogodbe prosta.

Zveza Francije in Spanije

PARIZ, 21. oktobra. Kljub demantiju francoske vlade, da ni niti govora o kakik francosko-španski zvezi, priznavajo sedaj tudi francoski listi, da bo Herriot o priliki svojega obiska v Madridu utrdil skupno vojaško obrambo afriških posesti Francije in Španije. Španska se bo obvezala, da bo zgradila v svojih obmorskih pokrajinah oporišča za obrambne operacije. Francija pa bo dobavila potrebni vojni material. Š španske strani se še naglašja, da bo sklenjena med Francijo in Španjo v kratkem defenzivna zveza.

BEDA SLOVENSКИH UMETNIKOV.

LJUBLJANA, 21. oktobra. Pod predstvom Riharda Jakopiča je bila sinoči tu konferenca zaradi krize trpečih slovenskih likovnih umetnikov, h kateri so bili povabljeni tudi razni drugi intelektualci, gospodarstveniki itd. Sklicatelj Jakopič je orisal veliko bedo slovenskih likovnih umetnikov in predlagal ustanovitev posebnega komiteja za zbiranje darov in pobiranje tujega kiča v korist domače umetnosti.

BRÜNING O PAPENU.

BERLIN, 21. oktobra. Na nekem volilnem shodu centurmašev v Kölnu je govoril bivši državni kancelar dr. Brüning. V svojem govoru je očital Papenu, da je mnogo škodoval Nemčiji iz prestižnih in notranjepolitičnih ozirov tudi v zunanji politiki. Ko se je pričelo razpravljati o gospodarskem programu, bi moral vsak eksperiment, zlasti pa razpust državnega zbora, absolutno izostati. Gledé vprašanja enakopravnosti v oboroževanju je Brüning izjavil, da ni mogoče voditi zunanje politike z gesli, ki imajo notranjepolitični namen.

NEMŠKO ODLIKOVANJE HERRIOTA.

PARIZ, 21. oktobra. Poslanik von Hoesch je predvčerajšnjim izročil ministrskemu predsedniku Herriotu Goethejevo kolajno, ki mu jo je podelil predsednik republike von Hindenburg. V čast odhajajočega poslanika je priredil Herriot poslovljni zajutr.

Dnevne vesti

Odhodnica zaslužnega šolnika

Slovo klasične gimnazije od dr. Tominška.

V zavodovi slavnostni dvorani se je včeraj poslovila klasična gimnazija od svojega dolgoletnega ravnatelja. Slavnosti je prisostvoval dr. Tominšek, ves proforski zbor s sedanjim ravnateljem M. Mastnakom in vsi višji razredi, nižji pa po svojih odposlancih.

Slavnost se je pričela ob 11. uri, ko je zaigral gimnazijski orkester pod vodstvom osmošolca Ivana Turšiča Novačkovo koračnico »Castaldo«. Za orkestrom je nastopil gimnazijski moški zbor, ki ga vodi z velikim uspehom že več let sedanji osmošolec Joža Mihelič z Miheličev »Ob slovesu« in koroško narodno »Kje so tiste stezice«, mešani zbor je zapel Aljažev »Tožbo« in uprav sijajno Vogrinčev »Izpremenjeno srce«. Po kratkem nagovoru ravnatelja Mastnaka je imel profesor dr. Dolar priložnostni govor, v katerem je govoril šolski mladini o delu in ljubezni ter uspehih bivšega ravnatelja dr. Tominška. Za njim se je poslovil od odhajajočega ravnatelja imenom učenec osmošolec Mihelič, ki je naglasil Tominškovo očetovsko ljubezen do dijaštva, naglasil pa tudi, da ostanejo generacije mariborskega dijaštva tudi za naprej zvezane s Tominškovo gimnazijo, ker ostane ohranjeno, kar je vsadil v njihova srca. Za njim se je poslovila v zboru tovarišic s prelepimi šopki v imenu učenec osmošolka Hilda Schaubachova, ki je navezala na to, da je dr. Tominšek prijatelj narave in da so bila okna v njegovi pisarni vedno zastavljena s cvetličnimi lonci.

Nato je govoril dr. Tominšek. Omenil je, da mu slavje ni nič prav po godu, ker se noče posloviti od gimnazije, ki ostane še tudi zanaprej njegova, češ, smo kakor člani v verigi. Povedal je, da je bil leta 1911. brzojavno pozvan, da prevzame vodstvo mariborske gimnazije in naključje je hotelo, da je bil lešos 29. junija te dolžnosti enako brzojavno razrešen. Po svojem srcu ni bil rojen za pisarno, gibal se je rajši med mladino, a pri vsem delu so mu bili pred očmi višji cilji, kakor delavca, ki kleše kamen in služi mezdo, a pri tem vendar zida katedralo. Spominjal se je petja in muzike, ki jo je prav posebno podpiral za svojega ravnateljstva, ker pač spada godba k tradiciji mariborske gimnazije. Na gimnaziji se je pela prvič slovenska pesem leta 1858 in je nameravana proslava 70letnice prve slovenske pesmi v Mariboru za 4 leta zapoznela. S pozivom, da je v delu rešitev, da moramo vedno stremeti za lepoto, dobrim in resničnim, da moramo imeti v srcu vero v Boga, ljubezen do kralja in domovine, je zaključil svoja izvajanja ter zaklical kralju in domovini: »Živio!«

Orkester je s Holzmánovo koračnico »Sprožite« zaključil lepo interno prireditev na zavodu.

Sokolski in strelski praznik pri Sv. Marjeti ob Pesnici

Prvi javni nastop sokolske čete. — Otvoritev novega strelišča.

Sistematično so znali Nemci osvajati postojanko za postojanko. Ko so zagospodovali v centrih, so zanesli svoj duh tudi v prijazne vasi v bližnji in daljni mariborski okolici. Tako niso prizanesli tudi priljubljeni izletni točki Sv. Marjeti ob Pesnici, kjer so se kaj kmalu usidrali in zastrupljali slovenski živelj. Težka je bila borba šmarjetskih narodnjakov, ki so se upirali nemškemu nasilju, in v kroniki šmarjetske občine je zabeležen marsikak žalosten primer.

Dolgo je trajalo, že ko smo bili svobodni, da je uspelo tamkajšnjim domačinom, zlasti agilnemu učitelstvu zbrati okrog sebe četo in jo vzgojiti ter navdušiti za sokolsko idejo. Vkljub še dandanašnjim hudim nasprotstvom je bila ustanovljena lani sokolska četa, ki se krepko razvija in je pričakovati, da se bo v dolednem času preosnovala v samostojno društvo. Pozneje so se pridružili še strelci in osnovali svojo strelsko družino.

Sad tega dosedanjega sokolskega in strelskega dela nam hočejo šmarješki Sokoli in strelci pokazati v nedeljo 23. t. m. Sokolska četa priredi na Kramber-

gerievem pašniku svoj prvi javni nastop z zelo pestrim sporedom. Nastopili bodo člani-četaši s praškimi prostimi vajami, ženski naraščaj z ritmičnimi vajami, deca in moški naraščaj pa z igrami. Pri nastopu bodo sodelovala tudi sosedna društva in čete. Sokolsko društvo Maribor III bo nastopilo s svojo dvanajstoroico. Obenem bo pa tudi slovesna otvoritev novega strelišča strelske družine.

Bratska dolžnost nas vseh je, da po hitim v čim večjem številu v nedeljo k Sv. Marjeti ob Pesnici, da damo tamkajšnjim četašem in strelcem moralno vzpodbudo. Nastop bo, če se bo vreme le količkaj držalo.

Višek predrznosti. V Mariboru smo vajeni predrznosti vseh vrst, a te dni smo doživeli novo, ki prekaša menda vse dosedanje. Tukajšnje opekarsko in gradbeno podjetje R. Kiffmann je poslalo poveljstvu 45. pehotnega polka sledečo dostavnico: »Ziegelwerke Mellingberg und Rosswein, Marburg a. D. Nr. 14, 45. Pešad. puk. Lieferschein. Herrn R. Kiffmann, durch Frächter Vojništvo empfangen 500 Stück Mauerziegel. Marburg, am 12. X. 1932.« Če kdo ne veruje, si ta »Lieferschein« lahko ogleda v našem uredništvu. Štirinajst let po osvoboditvi si upa mariborsko podjetje pošiljati jugoslovanski vojski — ne morda kakemu zasebniku — listino v popolnoma nemškem besedilu in z nemškimi krajevnimi imeni »Mellingberg, Rosswein, Marburg a. D.«, ki so pri nas že davno po zakonu prepovedana. Prepričani smo, da se na vsem vesoljnem svetu ne bi našlo podjetje, ki bi si upalo zagrešiti tako predrznost napram vojski svoje države.

Poročila sta se na Brezju dne 20. t. m. g. Jože Vlah, gradbeni tehnik in gđ. Vera Krajskova. Bilo srečno!

Za vrnitev kontrole dohodkov v Maribor. Gospodarski krogi v Mariboru so vložili prošnjo na prometno ministrstvo in poslali zadevne spomenice tudi vsem slovenskim narodnim poslancem, da se kontrola dohodkov, ki je bila že svoj čas v Mariboru, premesti od generalnega ravnateljstva državnih železnic v Beogradu zopet v Maribor, kjer so ji na razpolago še vsi prejšnji prostori. Pričakovati je, da bo prošnja ugodno rešena in da bo kontrola dohodkov premeščena v Maribor in ne v Ljubljano, kakor v zadnjem času napovedujejo nekatere vesti.

Zanimivo smuško predavanje. V nabito polni dvorani Zadržne gospodarske banke je sinoči predaval znani avstrijski poklicni smuški učitelj Ernest Rittmann. V glavnem je bilo njegovo predavanje osredotočeno na Radstadtske Ture, ki nam je o njih pokazal okrog 150 krasnih diapozitivov. Predavatelj je med opisovanjem krajev kazal sem pa tja tudi slike s svojega smuškega tečaja ter nazorno predložil šolo in način vožnje v alpah ter sploh vso visokoalpinsko tehniko, ki pride za naše kraje prav tako v poštev, kakor za Radstadtske Ture. Marsičesa se je lahko poslušalec naučil iz njegovega predavanja, ki ga je ob zaključku izpopolnil tudi s praktičnimi demonstracijami. Predavatelj je v svoje predavanje vpletel prav zabavne prizore ter je z duhovitimi dovtipi večkrat razveseljeval poslušalce, ki so ga nagradili ob zaključku z navdušenim aplavzom. Drevi bo g. Rittmann poučeval glavne vaje in gibe, ki pridejo v poštev za smučarja, zlasti za onega, ki zahaja pozimi v planine. Udeleženci naj se po možnosti sportno opremito, če hočejo sodelovati pri vajah.

Zanimivo predavanje na Pobrežju. V nedeljo ob 10. uri dopoldne priredi gradbena in kreditna zadruga »Jugrad« iz Ljubljane v prostorih g. Renčla predavanje o dodelitvi posojil za zidavo, nakup hiš in posestev, izmenjavo hipotek i. dr. Namen predavanja bo pojasniti širšim slojem, kako priti z malenkostnimi obrestmi kljub sedanjim gospodarskim težkočam s štedljivostjo in pridnostjo do boljše bodočnosti in koristiti s tem sebi in domovini. Vstop prost.

Ljudska univerza v Mariboru. Danes v petek 21. oktobra ob 20. predava univerz. prof. dr. Ljud. Hauptmann iz Zagreba o Slovencih na pragu kmetskih uporov in turških bojov.

Pomembna učiteljska slavnost pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Preteklo sredo se je zbralo učitelstvo šentlenarskega okraja pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah k pomembni slovesnosti, katere se je udeležil tudi priljubljeni okrajni šolski nadzornik g. Ivan Tomažič iz Maribora. Ob tej priliki je zbrano učitelstvo izročilo gospodu nadzorniku diplomu častnega članstva društva v znak priznanja za zasluge pri šolstvu in za vzgojo naše mladine. Diploma je krasno delo umetnika profesorja Alberta Sirka. Predsednik društva g. Golež je v jedrnatih besedah orisal delo in podčrtal zasluge nadzornika g. Tomažiča, ter izrekkel željo vseh navzočih, da bi še dolgo let upravljal šolsko in vzgojno delo v narodnem smislu na branikih naše severne meje. Nadzornik se je ginjen v prisrčnem nagovoru zahvalil za izkazano priznanje.

Učiteljski dan v Mariboru. V okviru jesenskih prireditev bo 5. november v Mariboru tudi dan učiteljstva. Na ta dan bo slovesno odprt »Učiteljski dom«, svečano bo odkrita spominska plošča zaslužnemu šolniku in uredniku »Popotnika«, Mihaelu Neratu v krčevinski šoli, skupno bodo zborovala učiteljska društva Maribor desni in levi breg, Slovenska Bistrica in St. Lenart v Slovenskih goricah, zvečer pa bo velik učiteljski koncert, pri katerem nastopi tudi mladi umetnik na gosli Miran Viher, sin učitelja Viherja iz Slovenske Bistrice, ki je dosegel s svojimi nastopi v Celju, Ptuj in v Ljubljani sijajne uspehe.

Kdo želi zaslužiti,

naj prijavi svoj pristop konzorciju že obstoječih rentabilnih podjetij. Najmanjša vloga Din 10.000.— Lahko tudi nezadolžene nepremičnine ali hranilna knjižica. Akontacije na račun zasluga se izplačuje mesečno po višini vloge. Kontrola nad poslovanjem osigurana. Višino vloge in naslov javiti oglasnem oddelku »VEČERNIKA« pod značko »Amerika za male ljudi«. 3449

Prva slovenska fotografska razstava v Mariboru se odpre v soboto 22. t. m. ob 11. dopoldne v veliki kazinski dvorani. Odprta bo vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 18. Vstopnina 4 Din, za dijakke in vojakke 2 Din, za šolske skupine in skupine do 20 oseb pa 1 Din. Na razstavi je zbranih preko 200 del slovenskih fotografskih amaterjev iz najrazličnejših krajev.

Naš šahovski mojster Vaša Pirc bo odigral jutri predzadnjo simultanko na svoji turneji po naši državi. Včeraj se je srečal v Celju z večjim številom nasprotnikov in dobil 26 partij, izgubil 6, 5 pa remiziral. V Celju je dobil torej 70, v Zagrebu 80 odstotkov partij.

Svetlomodne zastavice namesto rdečih morajo uporabljati avtobusna podjetja za označevanja svojih postajališč po navedbi banske uprave, ki je razglašena v »Službenih novinah« in bo uveljavljena v osmih dneh.

»Snegulčico« uprizori v nedeljo 23. t. m. ob 15. uri lutkovni oder Sokola Maribor I. v telovadnici inženirske podčastniške šole. Pred predstavo bo pripovedovanje pravljic. Veliki in mali, pridite!

Iz »Nanosa«. Drevi ob 20. uri bo redni tedenski sestanek v društveni sobi. Članstvo naj se sestanka udeleži v čim večjem številu, ker je na sporedu proslava 60letnice Slomškove smrti. Naša dolžnost je, da se tudi mi oddolžimo spominu prvega mariborskega škofa.

Pisarna obrtnega združenja mesarjev in prekajevalcev je v Vetrinjski ulici št. 11. Uradne ure so v ponedeljek in v četrtek od 10. do 12.

Drzen vlom v Razvanju. V noči na včeraj so neznan storilec vlomil v stransko poslopje Šoberjeve vile v Razvanju in odnesli moško kolo, več drugih vrednostnih predmetov in 60 kokoši, ki so jih že kar takoj poklali. Upati je, da bodo marljivi orožniki, ki so uvedli obširno preiskavo, drzne nočne goste kmalu prišli.

»Franc-Jozefova« grenčica da povsem izvrsten občutek in čisto glavo

Narodno gledališče

Repertoar.

Petek, 21. oktobra. Zaprto.
Sobota, 22. oktobra ob 20. uri »Friderik«. Premiera.

Naše gledališče bo začelo svojo letosno glasbeno sezono jutri v soboto 22. t. m. z Leharjevo »Frideriko«. Ta glasbeno in vsebinsko izredno dostojna opereta spada med najlepša dela najnovejše operetne produkcije ter je bila velika tenorska partija Goetheja napisana za slovitega pevca R. Tauberja. »Frideriko« odlikuje divna melodična in povsem operna glasba ter zgodovinsko dejanje, ki se godi ob času Goethejeve ljubezni do Friderike Brionove v Sesenheimu ter v Strassburgu. Mariborska vprižoritev, obenem prva na slovenskem odru, je v rokah kapelnika Herzoga in režiserja Skrbinskega, pleše je naštudiral Harastovič, pomladansko in jesensko scenerijo pred idiličnim sesenheimskim župniščem je naslikal gledališki slikar Ussar. Nastopi skoro ves ansambl. V orkestru bo sviral na harfo znani glasbenik g. Lukež.

Pri astmi in boleznih srca, prsi in pljuč, škrofulozi in rahitisu, povečanju ščitne žleze in postanku golše, je uravnava delovanja črevesja z uporabo naravne »Franc-Jozefove« grenčice velike važnosti. Kliniki svetovnega slovesa so opazili pri jetičnih, da v začetku bolezni porajajoče se zapeke ponehavajo s pomočjo »Franc-Jozefove« vode, ne da bi se pojavile driske, ki se jih vsak dan bolnik boji. »Franc-Jozefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

»SLAGER« nas razveseljuje,
po dinar plošče posojuje!

LJUBLJANA CELJE MARIBOR
Gledališka 4 Aškerčeva 3 Slovenska 18

Esperantski tečaj se začnejo meseca novembra. Kdor se zanje zanima, naj se oglasi pri L. Kitzler, Schenker & Comp., Meljska cesta 16 ali Franju Klanjšku, trgovcu, Glavni trg 21.

Ribji trg. Današnji ribji trg je bil precej dobro založen, pa tudi kupčija je bila dobra. Nekaj je bilo tudi rib iz domačih vod. Prodajali so krape po 16 Din kilogram, morske tonine po 20 in morske rake po 26 Din kilogram.

Iz vlaka je padel. Na konjski železnici se je včeraj pripetila blizu Spodnjih Laž huda nezgoda. Posednikov sin Ivan Štefanec iz Zbelovega je bil malo okajen ter se je tako nerodno sukal na ploščadi voza, da je padel doli in si pri padcu hud do poškodoval desno nogo pod kolonom in desno roko v zapestju. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Skrunlec grobov. Pred kratkim smo poročali o vandalizmu na pokopališču pri Sv. Janžu na Dravskem polju, kjer so našli neko jutro razmetanih in razdejanih večje število nagrobnih spomenikov in križev. Orožniki, ki so bili na zasledovanju za skrunilcem, so ugotovili, da se je lotil tega vandalizma brezposelni delavec Ivan Horvat iz Vrathega v vinički občini, ki je po dejanju izginil brez sledu.

Srečno sta se vrnila. Ivan H. in Štefica P., ki sta pretekli ponedeljek neznan kam odšla od doma, kakor smo to predvčerajšnjim poročali, sta se sinoči zdrava vrnila k svojim staršem in tako prikradla razne ježičnike za senzacija, ki so si jo ustvarjali v svoji domišljiji. Pomirili pa so se tudi sportni krogi, pri katerih je bilo radi nenadnega izginotja Ivana H. veliko razburjenje spričo dejstva, da je Ivan dober nogometaš in bo odigral v nedeljo važno tekmo.

Ukradeno kolo. Včeraj dopoldne je pristala v veži splošne bolnišnice svoje kolo Marija Filipančičeva iz Krekve ulice in šla po opravih v bolnišnico. Ko se je vrnila, kolesa, ki je bilo vredno okrog 1000 Din, ni bilo več.

Trske so se vzele. Pri najemniku Sp. v Dravski ulici so sinoči bolj močno zakurili v štedilniku v kuhinji, kakor po navadi. Ko so legli k počitku, so se okrog 11. ure vzele trske. Domača gospodinja je zaslišala prasketanje ognja in pogledala v kuhinjo, kjer je gorel ob štedilniku že precej visok plamen, ki so ga domači kmalu pogasili in ni bilo več potrebno gasilcem stopiti v akcijo.

Prvi slovenski učiteljski koncert v Mariboru

ZGODOVINSKA REMINISCENCA H KONCERTU UČITELJSKEGA PEV-
SKEGA ZBORA 5. NOVEMBRA.

Učiteljski pevski zbor je pel pri nas v Mariboru prvič pred tremi leti pod geslom »Naša nova pesem«. Takratni dirigent, profesor Kumar iz Zagreba, vodi pevsko družino še danes in si je stekel sploh nevenljivih zaslug za razvoj tega pevskega društva. Nastopili so pevci že mnogokrat v domovini in tujini ter si pridobili za svoja proizvajanja obilo zaslužnega priznanja. Je to pač četa, ki s odlikuje po veliki požrtvovalnosti in se ne straši nobenega truda.

Neka zgodovinska reminiscenca se mi vsiljuje ob tej priliki, ki bo neznana morda še pevcem samim. Uprav v Mariboru je bil leta 1874. prvi slovenski učiteljski koncert. Spodnještajerski slovenski učitelji so prav takrat ustanovili svojo stanovsko organizacijo in z omenjenim koncertom so stopili takorekoč prvič v javnost. In J. Miklošič, brat slavnega slavista, ki je bil učitelj petja na mariborskem učiteljski in je takrat že vzgajal celo generacijo za petje navdušenih učiteljev, je bil dirigent tega koncerta. Za pevsko stvar pa je znal zainteresirati učitelstvo svoječasno že škof Anton Martin Slomšek, ki je bil v dobi svojega vladikovanja tudi vrhovni vodja šolstva. Ko je potem l. 1869. nastopil državni šolski zakon, je bilo delo v svojih temeljih že zgrajeno in sadovi so se pokazali. Uprav pri omenjenem koncertu, ki je bil v tem oziru edinstven.

Kakor posnamemo iz tedanjih poročil, je bil uspeh koncerta uprav presenetljiv in trdilo se je, da se v Mariboru izza prve čitalniške dobe ni več slišalo tako lepo petje. Prirejen je bil ta koncert v dvorani tedanjega hotela »Stadt Wien«, ki je stal na Aleksandrovi cesti, tam kjer

je zdaj Trgovski dom. Navzočih je bilo 70 slovenskih učiteljev in zelo mnogo občinstva. Na vsopredju so bili zbori (moški), kvarteti, solistične točke in instrumentalni komadi, katere je proizvajala železničarska godba. Navdušenje občinstva je bilo velikansko in vse se je čudilo, kako so mogli učitelji z maloštevilnimi vajami doseči take uspehe. Pobuda je bila s tem podana in pozneje pevski nastopi niso več izginili s sporedov učiteljskih zborovani. Posebno učiteljsko pevsko organizacijo pa nam je prinesla šele povojna doba in na to more biti učitelstvo zares ponosno, ker ustvarja nekaj višek v njegovem pevsko prosvetnem delovanju.

Takratni koncert pa je pomemben še radi tega, ker je v zvezi z otvoritvijo Učiteljskega doma; nadalje pa je tudi nekaj predtaka k »Zgodovinski besedi«, ki bo naslednje nedelje, katero priredi pevski zbor naše Glasbene Matice v proslavo sedemdesetletnice prvega slovenskega pevskega nastopa v Mariboru. Idejna vez med obema prireditvama pa obstoja tudi v tem, da je vodil prvi čitalniški, kakor tudi prvi učiteljski koncert že omenjeni glasbeni učitelj Miklošič.

Kakor je imel prvi učiteljski koncert zraven zborovih skladb še solistične, tako bomo imeli tudi topot priliko slišati kot solista najmlajšega slovenskega violinskega virtuozu M. Viherja, ki spada že kot sin učitelja v okvir tega koncerta. S svojimi dosedanjimi nastopi je vzbudil največjo občudovanje in splošno zanimanje. O njem bomo o priliki še posebej spregovorili. H. D.

potu k realizaciji sokolskih idej. Temu imperativu mora slediti vsak pripadnik in kdor se ne bi pokoril, za tistega ni mesta v sokolskih vrstah, pa bilo to iz osebnih ambicij ali individualnega egoizma.

Sledila sta referata načelnika br. Ambrožiča o sestanku župnih načelnikov in načelnic ter predsednika prosvetnega odseka br. Belajčiča, ki je izčrpno poročal o akciji in živahnem pokretu za narodno prosveto ter omenil, da se bo prihodnje dni pričel ciklus sokolskih predavanj v radiu, da bi tako sokolska ideologija prodrla tudi med najširše plasti našega naroda.

Pri slučajnostih je izvršilni odbor sklenil proslaviti letošnji državni praznik 1. december na najsvečanejši način. Tudi je sklenil pozvati vse župe, da posredujejo pri šolskih upravah, da poskrbe za idejna predavanja med učenci, zlasti tam, kjer Sokolstvo še ni dovolj ukoreninje-

no. V prvi polovici letošnjega decembra bo odbor organiziral »Propagandno nedeljo sokolskega tiska«. Tajnik br. Brozovič je med slučajnostmi poročal tudi o stanju Sokolstva v Ameriki. Odbor je sklenil poglobiti in utrditi medsebojne stike v svrhu čim uspešnejšega napredovanja Sokolstva onstran oceana. V nadi, da bo bodoča »Sokolska razstava« v Beogradu dosegla popoln uspeh, je predsednik zaključil to res važno sejo.

Pomemben sestanek župnih načelnikov SKJ. Ob priliki imenovanja br. Miroslava Ambrožiča za novega načelnika Sokola kraljevine Jugoslavije in njegovega namestnika br. Josipa Jerasa se je sestalo v Beogradu 25 župnih načelnikov SKJ. Mariborsko župo je zastopal br. Dekleva. Sestanek je otvoril podstarosta SKJ br. Engelbert Gangl, novi načelnik br. Ambrožič pa je v daljših izjavanjih razvil program bodočega dela. Izjavil je, da bo drugo leto svečana proslava 70letnice ljubljanskega Sokola, pri kateri bodo sodelovale župe Ljubljana, Kranj, Novo mesto, Celje, Maribor, Zagreb, Varaždin in Karlovac.

Sport

ASK Primorje v Mariboru. Tekmovanje za nogometno prvenstvo Slovenije se je šele pričelo in bomo v njegovem poteku imeli marsikatero zanimivo tekmo. V nedeljo 23. t. m. se srečata v Mariboru ASK Primorje iz Ljubljane in SK Železničar. Nedeljska tekma je z ozirom na njen značaj zelo važna. Zato bo gotovo med občinstvom izredno zanimanje za njen izid v prvenstvenem boju. V nedeljo se bo pokazalo, ali je dana SK Železničarju možnost, da še v naprej zavzame prvo mesto v prvenstveni tabeli. Ljubljanci smatrajo Primorje za svoj najboljši klub, zato je pričakovati prav gotovo napete igre. Brez dvoma bodo Primorjaši postavili v borbo najboljše moči. Prognoze za nedeljsko borbo so nesigurne. SK Železničar se mora zavedati pomembnosti te tekme, v kateri je treba dober renome mariborskega sporta učvrstiti in dokazati, da je vsaj enakovreden ljubljanskemu. Tekma bo ob 14.45, in sicer ob vsakem vremenu na igrišču ISSK Maribora. V predtekmi ob 13. uri nastopita SK Svoboda komb. in SK Železničar rezerva.

Razpis prvega juniorskega cross-countryjskega teka. SSK Maraton priredi v nedeljo 6. novembra t. l. cross-countryjski tek za juniorje letnikov 1915, 1916 in 1917 na progi dolgi približno 3000 m. Start točno ob pol 11. uri dopoldne na Livadi. Cilj istotam. Pravico nastopa imajo verificirani in neverificirani člani lahkoatletskih, zimskosportnih in nogometnih klubov. Prvi zmagovalci prejme v trajno last kip tekača, drugi in tretji pa dobijo diplomi. Prav tako prejme diplomu prvo moštvo trojic. Razdelitev nagrad takoj na cilju. Prijave s

Lahkoatletske tekme na telo vadišču matice

se bodo začele v nedeljo ob 8. uri. Kosali se bodo vsi boljše plasirani pri zadnjih župnih tekmah in so pričakovati zanimive borbe v vseh panogah. Vstopnine ni. V slabem vremenu tekem ne bo.

Sestanek vodnikov dece, ki je sklican za nedeljo dopoldne, se radi lahkoatletskih tekem preloži na prihodnjo nedeljo.

Sokolsko društvo Maribor II, Pobrežje poziva svoje članstvo, da se udeleži jutri proslavi 20letnice balkanske vojne, praznika bojev za združenje vseh Jugoslovancev, ki bo ob 20. uri v dvorani br. Renčlja. Zdravo!

Članstvu Sokola Maribor III. Odbor poziva svoje članstvo, da je predavanje o »Balkanski vojni« obvezno. Predavanje bo v nedeljo 23. t. m. ob pol 11. uri v Krčevinski šoli in bo predaval g. Ljudevit Pucelj, znani bojevniki, ki se je sam udeležil balkanske vojne.

prijavnino 5 Din za osebo se morajo poslati do 31. oktobra na naslov: SSK Maraton, Maribor, Aleksandrova c. 6. Pred startom se mora položiti dokazilo o rojstnem letu. Na start se bodo pustili samo oni atleti, ki dokažejo, da niso starejših ali mlajših letnikov, kakor so navedeni.

Male sportne vesti.

V Zagrebu je v torek zvečer ob umetni razsvetljavi porazil Gradjanski dunajsko Austrijo z 1:0 (0:0). Sodil je gosp. Frankenstein z Dunaja.

V Atenah so se naši teniški igralci priborili skupno 22 točk, tako da je končni rezultat balkanske olimpiade naslednji: 1. Grčija 145 točk; 2. Jugoslavija 73; 3. Romunija 68; 4. Bolgarija 26; 5. Turčija 19 točk.

Naš najboljši plavalec Draško Wilfan je pristopil k dunajskemu WAC.

»Ali se bo ta kopalna obleka v vodi zožila?«
»Nikakor ne, gospodična!«
»No, potem pa mi dajte drugo, tako, ki se bo zožila!«

Milka Adamičeva:

Kriminalni roman

Gospod Potisk je imel pri gospej Pšeničnikovi v podnajem sobico. Imela je okno na dvorišče, od koder se je ves dan slišalo otroško vpitje in enakomerno ropotanje parnega stroja za žaganje drv. Sobica ni bila nič posebnega in skromno pohištvo, s katerim je bila opremljena, ni bilo najudobnejše, a tudi sam gospod Potisk si ne bi mogel omisliti boljšega. Od mladih nog je bil vajen je ozkega in skromnega okolja. V tej sobici se je čutil domačega. Tekom let se je bil z ljubeznijo navezal na pot, ki jo je premeril vsak dan od menze do doma. Nešteto krat je postajal med potjo pred istimi izložbami, premeril z očmi iste nasade in preletel lepake na istem mestu. Doli ob knjigarni je imel navado prižgati si cigareto. Vsak dan na istem mestu. Zatopil se je v izložbo in brskal ter izbiral z očmi med najnovejšimi deli. Večkrat je tudi vstopil in kupil knjigo, ki jo je potem skrbno kakor zaklad odnesel domov. V takih primerih je prehodil ostalo pot do doma s kratkimi naglimi koraki in komaj je čakal trenutka, ko se poglobi v bele strani novega romana.

Tako se je nekoč zgodilo, da je gospod Potisk nesel domov zopet novo knjigo. Zavito v bel papir jo je nosil s

še večjim spoštovanjem kakor sicer. Skrit smehljal mu je preveval in jasnili obličje. Gospod Potisk je bil brezmejno srečen. Nikakor ni mogel dovolj naglo premeriti že itak kratke poti. Zahrepenel je po svoji sobici, po zatišju, kjer bi se mogel nemoteno poglobiti v branje...

Končno je stal pred vrati. Pri odpiranju mu je nagajal ključ. Knjiga mu je v nestrpnosti zdrknila iz rok. Pobral jo je z velikim spoštovanjem in ker se mu je med tem posrečilo odkleniti, je vstopil.

Pozdravilo ga je monotono brnenje parnega stroja in vpitje otrok na dvorišču. Stopil je k oknu in ga zaprl. Drugekrat mu je bilo čivkanje otrok tu doli celo ljubo.

Enakomerno švištanje parnega stroja, prepojeno z zateglimi kriki žage, mu je dražilo možgane, mu budilo fantazijo, kajti moram vendarle omeniti — gospod Potisk je bil — pisatelj.

Njegovi klaverni zunanosti ne bi nihče prisodil velikega duha, ki je bival v njem.

Bogata in domislj polna je bila njegova fantazija. Gospod Potisk je živel dvojno življenje... Življenje na zunaj, katero je skoraj zametaval in notranje življenje, ki ga je osrečevalo. Kadar je mogel dati poleta svojemu duhu, takrat je živel in se izživljal, ter jedva utegnil slediti s peresom... Toliko in toliko mu

je narekovala njegova bujna fantazija.

Pa vendar: Ko je minila ekstaza, ko se je zavedel, da je in ostane le gospod Potisk, ko je ugledal v steklu svojo mahedravo postavo, ga je minilo zaupanje v samega sebe. S strogim čutom odgovornosti je opilil in ostrigel svoj spis, da ni bilo več sledu o vrtincih in viharjih, ki so zmetali vse to preko roba njegovega jaza. Opremil ga je s spodobnim psevdonimom in odposlal uredniku. A s svojim delom nikakor ni bil zadovoljen, ko ga je čital v listu. To ni bilo pač njegovo. Čutil je, da je to pisal strahopetec, ki je hotel — in vendar ni hotel. To mu je zadajalo hudo bolečino.

In tako se je gospod Potisk odločil in je napisal roman — kriminalni roman. Koliko večerov se je izživljal ob tem delu, koliko ljubezni je navezal nanj in koliko brutalnega veselja je občutil, ko je mogel obračati usodo glavnega junaka. Upropastil ga je, pa zopet dvignil — vse po svoji mili volji — ga spremljal v ječo in mu našel izhod, maščeval se je z njim nad njegovimi nasprotniki, jih oropal časti in premoženja ter se končno z junakom solnčil na višku zmage in zadoščenja. Potisk je veroval v to svoje delo. Vlivalo mu je nepopisno samozavest. Opremil ga je s svojim imenom — in zdaj je držal v rokah lično vezano knjigo — svoj roman...

Ni utegnil k večerji. Požiral je samega sebe in užival ob lastni domišljiji. Čital je do ranega jutra in šele sedaj opazil, da sedi še vedno v svrtniku. Poleg tega ga je spreletaval droben mrz.

Zlezel je v posteljo. Obšil so ga občutljivi blaženosti...

»To je bilo njegovo delo... ta dejanja so živela...« Potiska je zazibal spanec, a še v spanju mu je žarel obraz.

Zbudilo ga je trkanje gospodinje, ki je donasala zajtrk.

Gospod Potisk je s težavo odprl oči: »Naprej, prosim!« Še preden je dobro izpregovoril, je vstopila gospa Pšeničnikova. V rokah je nosila pladenj, na katerem je bil lično serviran Potiskov zajtrk, sestoječ iz čašice čaja, koščka biskvita in mehko kuhanega jajca. Toda gospa se je prekinila v koraku, toliko, da ji ni zdrsnil pladenj z rok.

»Moj Bog, gospod Potisk — kako ste mogli pozabiti na luč, prej ko ste legli spat. Saj gori še sedaj!« Obraz se ji je nabral v nemilostne gube, da je Potisk postal neprijetno, ko je opazil, da je bil v resnici pozabil zaklopiti električni tok.

»Oprostite!« je jecjal. »V resnici nisem vedel... toda poravnal bom, kolikor bo presegal račun za tok, vašo običajno porabo.«

(Konec jutri.)

Pierre Loti:

Lotijeva ženitev

Roman

30

In ves gozd okoli in okoli je bil poln odmeva mogočnega petja.

Zdelo se mi je, ko da bi bili prišli na začaran otok, ki se je nenadoma prebudil pod dotikom čarovniške palčice...

XXVIII.

Blagoslovitev cerkve v Afareahitu je bila dolgotrajna ceremonija. Misionari so imeli v maorščini dolge pridige, do čim so zbori peli Bogu veličastne slavo-speve.

Cerkev je bila zgrajena iz koral; streho iz pandanusa so nosili stebri iz dragocenega otoškega lesa; povezani med-sebojno z vrvmi najrazličnejših barv, toda tako pravilno, da so tvorile krasne ornamente. To je bil stari stil maorske arhitekture.

Še danes vidim pred seboj tisto originalno sliko: Vrata na koncu cerkve široko odprta in skozi nje se vidijo vse okoliške pokrajine, vidi se prekrasna slika gora in ob vznožju vitkih in visokih palm. Pri misionarjevi prižnici sedi kraljica v črnem oblačilu, žalostna in pobožno zbranih misli moli in prosi Boga za zdravje svoje vnukinje. Poleg nje kleči njena stara prijateljica, poglavarka Popara. Okoli njiu so pa zgrnjene dvorjanke v belih oblačilih. Vsa cerkev je

polna z vency okrašenih glav — in med njimi tudi Rarahu, ki sem jo pustil oditi z »Rendirja« tako, ko da je nikoli nisem poznal...

Ko je zapela apirska himna, ki je ostala rezervirana za konec svečanosti, je nastala v cerkvi globoka tišina. In jaz sem z lahkoto dojel za seboj Rarahin glas, ki se je jasno odražal od vseh drugih. Pod uplivom verskega in ljubezenskega vznihanja je ustvarjala najfantastičnejše variacije; njen glas je zvenel ko kristalni zvok v tišini cerkve in vzbujal pozornost vseh zbranih vernikov...

XXIX.

Po cerkvenem obredu smo odšli v dvorano za banket, dvorano, da veličastnejše ne more biti: miza in stoli so stali pod kronami mogočnih kokosovih palm!

Prostora je bilo za pet do šest sto ljudi. Mize so bile pregrnjene z listjem in kadificom. Na njih so bile ogromne piramide, katere so bili Kitajci napravili iz banan in raznih drugih nenavadnih sadežev. Poleg evropskih jedil je bilo tudi vse polno tahitskih; sadne pastete, pod travo pečena svinjina, pečenke, napravljene iz malih v mleku kuhanih rakov itd. Razne omake so gosti zajemali iz velikih lončenih posod, katere so služabniki komaj prinašali na mize. Glavarji in glavarke so prihajali drug za drugim, da pozdravijo kraljico, kar so delali tako glasno in tako naglo, da bi človek utegnil misliti, da so nenadoma

ponoreli. Oni, ki niso našli prostora pri mizah, so jedli kar stoje, držčč posode na ramenih onih, ki so sedeli. Ves čas kosila je bil povsod strašen vik in krik. Jaz sem sedel pri mizi kneginje Ariteje in sem se delal, ko da mi Rarahu prav nič ni mar. Sedela je zelo daleč preč od mene med svojimi rojaki iz apirskega kraja.

XXX.

Ko je legla noč na afareahitske gozdove, je odšla kraljica v bližnji Farehau, kjer ji je bilo pripravljeno prenočišče. Admiral s sivo brado se je vrnil na fregato in upaupa se je pričela...

Kakor je izginila s solncem in dnevom svetloba, tako je izginila tudi vsaka pobožna misel, vsaka krščanska vzdržnost. Na otok je legla prijetna strastna noč, kakor v tistih časih, ko so mu prvi mornarji, ki so ga odkrili, dali ime Kitera. Vse se je spremenilo v strast, čutno vznemirjenje in goreče poželjenje.

Jaz sem odšel z admiralom s sivo brado in pustil Rarahu v razdivjani množici.

XXXI.

Ko sem ostal sam na ldi, sem se nevesel popel na krov. Fregata, zjutraj tako živa, je bila tedaj pusta in nema; katarke in prečke, so risale na nebu temne proge; zvezde so bile kakor v tenčice zavite, zrak miren in težek, morje negibno.

Moorejske gore so risale v vodi svoje obrnjene obrise, iz daljave pa so se blesteli ognji, ki so osvetljevali plesalce u-

paupe; nejasne in blodne pesmi so odmevale do ladje kakor nejasni zvoki nečesa tujega, daljnega, spremljanega kdaj pa kdaj od udarcev tamtama.

Bilo mi je neznansko hudo, da sem pustil Rarahu samo v oni strastni zmedji; grenka boleost me je priklepala na krov in oči so mi neprenehoma strmele v ognje na obali. Zvoki, ki so prihajali z otoka, so mi parali srce.

Ura za uro je potekala na osamljeni ladji, a spanec se me je izogibal, ni hotel uspavati mojih čudnih sanjarij. Zelo sem jo ljubil, svojo drago Rarahu; Tahitčani so govorili za njo: »To je Lotijeva žena!« In res, bila je moja žena; ljubil sem jo s srcem in z vsemi čuti, a ven dar — med nama so bili globoki prepadi, strahoviti jezovi, zaprti za vse večne čase. Ona je bila mala divjakinja. Bila sva eno telo, a med nama je bila bitna razlika plemen, razdvojenost v najvažnejših zadevah, osnovnih pojmi in vseh vprašanjih. In če so bili moji pojmi znajo v marsičem nedoumljivi, so bili tudi njeni zame. Moja otroška leta, moja domovina, moja rodbina in moj dom, vse to je bilo in ji je moralo ostati vekomaj nepojmljivo in nepoznano. Spominjal sem se njenih besed, ki mi jih je bila dejala nekoč: »Bojim se, da naju ni ustvaril isti Bog«. In res, midva sva bila otroka dveh strogo ločenih in silno različnih narav, in vez, ki je spajala najini duši, je mogla biti samo minljiva, nepopolna, mučna in nemirna.

Francoski Klondyke

SREDI NAJVEČJE BEDE MILIJARDE ZLATA.

Odkrita je nova dežela zlata — »francoski Klondyke«. To pot se je odkrilo zlato človeškim očem v francoski Guyani, sredi zloglasne kaznjenke kolonije Cayenne, kjer je bil nekoč tudi Alfred Dreyfus na takozvanem Hudičevem otoku. Že dve leti se na Guyani vseprek išče zlato; desetisoč pustolovcev, večinom Francozov, je pridrvelo v Guyano, da poskusi v znani ubijajoči klimi in ob najprimitivnejših življenjskih pogojih svojo srečo sredi tropičnih pragozdov v iskanju zlata. Šele v zadnjih tednih je pa stvar zadobila resnejše obeležje in je vse podjetje zavzelo nekak uradni značaj. Francosko kolonialno ministrstvo je poslalo v Cayenne dva eksperta, inženjerja Delaitra in Rieussa, da podasta svoje strokovno mnenje o izgledeh na izpiranje in izkopavanje zlata. Do vrnitve obeh strokovnjakov oblasti ne bodo nobeni privatni osebi več izdajale dovoljenj za izkopavanje zlata.

Francoska vlada je pripravljena urediti sistematično izkopavanje zlata v sicer vseskozi pasivni koloniji Guyani, samo če se bo podjetje izkazalo kot rentabilno. Francija bi imela v tem pogledu dvojno korist. V prvi vrsti bi dobila nove zaloge zlata, ki bi jih obdržala za sebe, drugič pa bi se iznebila neke druge velike skrbi. V Guyani živi, če se to sploh sme imenovati življenje, 4.500 kaznjencev, s katerim uprava te kolonije prav za prav ne ve kaj početi, ker jih ne more zaposliti s čem koristnim. V primeru, da bi se eksploatacija zlata v tej

koloniji izkazalo rentabilno, bo francoska vlada uporabila kaznjence pri kopanju zlata. To je načrt vlade, čigar izvedljivost je seveda odvisna sedaj od mnenja obeh strokovnjakov. Doslej je bilo lani in letos izkopanih v tej koloniji 15 ton zlata. Po mnenju mnogih geologov so v tem ozemlju ogromne zaloge zlata. Reke in potoki nanašajo v svojem procesu in kamenju čisto zlato, ki ga je poln tudi puščavski pesek, na mnogih krajih pa se pod ruščinami skalovjem in plazovi odkrivajo bogate zlate žile. Treba je le še nastaviti svedre in pričeti prodirati v bogato osrčje te pokrajine. Žal

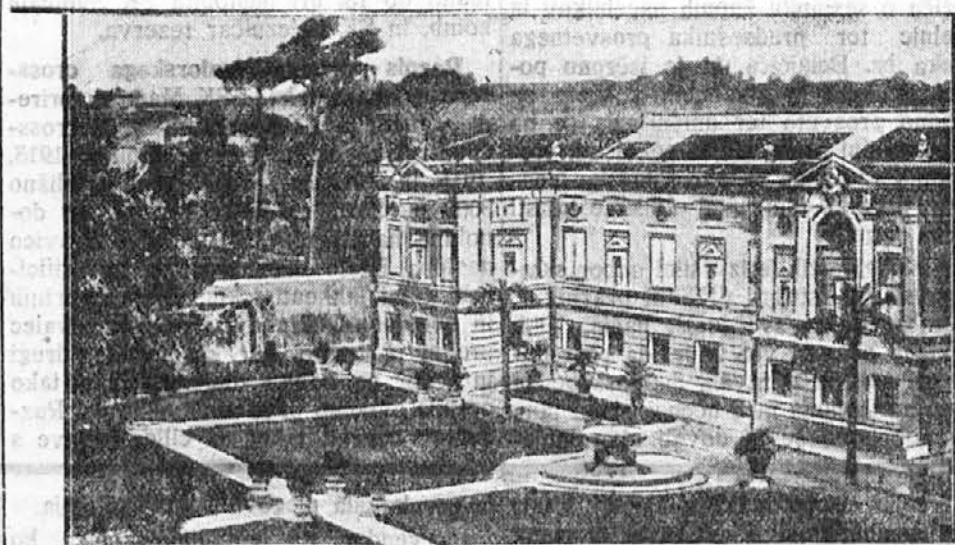
pa leže najbogatejša ležišča znatno oddaljena od obale. Za primer vzemimo Saint Elie, kjer so bile najdene doslej največje množine zlata, leži oddaljen nad 100 km od najbližje obmorske luke. Zato bi bili stroški za prevoz strojev v te kraje izredno visoki, ker so prometne zveze skrajno slabe. Če se bo hotelo izvesti izkopavanje zlata na širši podlagi, se bo moralo zgraditi od glavnih pristanišč Cayenne in Kuru več modernih cest in železnic v raznih smereh v notranjost dežele, ki je večinoma še danes neprehodna.

Po sedanjih ugotovljenih podatkih bi se mogla potem z urejenimi prometnimi sredstvi dvigniti letna produkcija zlata v Guyani na najmanj 10.000 kg. Izgledi na to silno bogastvo so res tako mamlji-

vi in privlačni, da jim ne bo mogla odleti francoska vlada, zlasti če pomislimo, da bo imela v tisočih kaznjencev brezplačno delovno moč.

Delniška družba za ženitve

Najrazličnejša društva in družbe obstojajo že danes na svetu, poštene in nepoštene. Tako je bila ustanovljena lani v New Yorku neka delniška družba, ki se je bavila s sleparskimi porokami. V kratkem času je ta družba poženila nad 500 parčkov, ki niso niti najmanj slutili, da je bil »žegen božji« lažen in slepanski. Možnost obstanka take družbe pa je bila samo v poostitvi ameriškega birokratizma, ki povzroča zlasti ženinom in nevestam nešteto težkoč, preden zamorejo stopiti pred oltar. In tako je lahko družba razpredla svoje mreže po vseh mestih Amerike, kjer je imela svoje zastopnike, ki so lovili stare in mlade pare, ter jim v roku treh dni preskrbeli pravičen cerkveni poročni list, a tudi cerkveno poroko. Zato so skrbeli plačani agentje, ki so organizirali po večjih mestih ženitvene urade, kjer so na veliko opravljali svoj posel in pri tem tudi mastno zaslužili. Sleparski družbi za ženitve pa so prišle na sled varnostne oblasti. Kakor strela z neba je zadela vest mladoporočene pare, ki so prav tedaj uživali sladkosti medenih tednov, da je njihov zakon neveljaven in da žive na »koruzi«. Silno ogorčenje je ta vest vzbudila zlasti med raznimi ženskimi društvi za ohranjanje morale, ki so se zavzela za prevarane zakonske parčke, od katerih so nekateri že ponovno stopili pred oltar.

V vrtu Vatikana so te dni dogradili novo pinakoteko, ki bo v kratkem blagoslovljena in otvorjena.

Iščem dobrega krojaškega pomočnika za takoj. Gomboc, Maribor, Cankarjeva ulica 1. 3469

Oddam

s 1. novembrom sobo solidnima gospodoma. Centrum mesta, nova hiša, kopalnica. Naslov v upravi. 3468

Restavracija Narodni dom

toči pristna vina iz priznanih ljutomerskih in pekrških kleti, liter po 6, 8, 10, 12 Din. Odlični vinski mošt, liter 5 Din. Sprejema tudi abonente na prvovrstno hrano po konkurenčnih cenah. Topla in mrzla jedila ob vsakem času. Dobra in točna postrežba. — V nadi, da postane Narodni dom to, kar je bil nekdanj, se slovenskim društvom in slovenskemu občinstvu priporoča Marija Kudrova, restavraterka. 3458

Prikojevalca za čevlje,

prvovrstnega strokovnjaka z nekaj kapitala iščemo za veliko, znano podjetje. Ponudbe na upravo pod značko »Prikojevalec 20.000«. 3488

Jos. Tichy I Dr.

Konces. elektrotehnično podjetje Maribor, Slovenska ul. 16, tel. 2756, proizvaža elektroinstalacije stanovanjskih hiš, vil, gospodarskih objektov, zaloga motorjev, lestencev, svetilk, elektroinstalacijskega b laga po konkurenčni ceni. 1603

Dekle,

pridno in pošteno, išče zaposlitve kot postrežkinja. Zna vsa gospodinjska dela. Naslov v upravi. 3475

Prva mariborska zasebna kuhinja,

Slovenska ulica št. 28. pod spretnim vodstvom, sprejme še abonente. Za obilen obisk se priporoča lastnica. 3021

Podpirajte umetniško obrt!

Umetniško izrezljane ali slikane skrinice, pisalne, namizne, kadilske, toaletne priprave, okvirčke, stenske okraske in okraske za pohištvo, sodčke s podstavkom itd. nudi vam po zmernih cenah Ivan Pečar, lesorez, Maribor, Dravska ulica 10. 3489

Grozdje »Izabela«

se prodaja v Studencih, Slomškova ulica 17, kg Din 2.—. 3418

Objava!

Podpisani svarim vsakogar, dajati morji ženi Junger Rozi bodisi posojila v gotovini ali blago na up na moje ime ter izjavljam, da jaz za enake kredite nisem plačnik. Junger Ivan, čevlj mojster, Maribor, Slovenska ul. 16. 3477

Našel sem

mali znesek. Izgubitelj naj se zglozi v upravnishvu lista. 3493

Lepo, dobro ohranjeno lisičjo boo

prodam. Prešernova ul. 19. Vprašati od 13. do 14. ure. 3494

Najboljša nalivna peresa

po konkurenčnih cenah dobite v papirnici knjigarne

Tiskovne zadruga

Maribor, Aleksandrova cesta 3